

VEREJNÉ FINANČIE SLOVENSKA V ROKU 2025: KONSOLIDÁCIA, DLH A INVESTIČNÉ VÝZVY

Karol Frank, Ekonomický ústav SAV, v. v. i.

Zhrnutie

Deficit verejnej správy dosiahol 6,09 mld. eur, teda 4,45 % HDP. Oproti revidovanému výsledku za rok 2024 klesol približne o 876 mil. eur a o 0,90 percentuálneho bodu HDP. Výsledok bol zároveň priaznivejší, než sa čakalo: priebežné odhady počítali so schodkom blízkym 7 mld. eur.

Lepšie saldo však nezvrátilo vývoj dlhu. Hrubý dlh verejnej správy vzrástol zo 77,73 mld. eur v roku 2024 na 83,96 mld. eur v roku 2025, čo zodpovedá 61,39 % HDP. Prírastok o viac než 6 mld. eur zdražuje obsluhu dlhu a zužuje priestor, ktorý verejné financie potrebujú na reakciu na prípadné ekonomické či geopolitické šoky.

Rozpočet sa naplňal počas ďalšej etapy konsolidácie, ktorej čistý plánovaný prínos pre rok 2025 dosahoval približne 2,7 mld. eur. Skutočné verejné príjmy však za rozpočtom zaostali o zhruba 1,12 mld. eur, najmä pri dani z pridanej hodnoty, dani z príjmov právnických osôb a dani z finančných transakcií. Úspešnosť konsolidácie preto nemožno merať len objemom prijatých opatrení. Rovnako rozhoduje, nakoľko realistické sú odhady ich výnosu, ako opatrenia pôsobia na ekonomickú aktivitu a či štát dokáže tlmieť trvalé výdavkové nároky.

Dôležitou protiváhou „reštriktívnej“ fiškálnej politiky zostáva politika súdržnosti EÚ. Do konca roka 2025 boli v Programe Slovensko vyhlásené výzvy za 87,63 % alokácie a zazmluvnených bolo 57,73 %, reálne sa však vyčerpalo len 12,80 %. Bez rýchlejšej realizácie projektov európske zdroje nepodporia verejné investície, produktivitu ani regionálny rozvoj v miere, akú pokračujúca konsolidácia vyžaduje.

Širší kontext a ciele

Do roku 2025 vstúpilo Slovensko s deficitom výrazne nad referenčnou hodnotou 3 % HDP a s rastúcim dlhom. Za touto fiškálnou pozíciou stoja dlhodobé rastúce sociálne výdavky, demografický vývoj, energetické kompenzácie, odkladané investície a nízka efektívnosť časti verejných výdavkov.

K domácim faktorom sa pridali vonkajšie ako pokračujúca vojna na Ukrajine, neistota na energetických trhoch a vyššie úrokové náklady. Priemerný výnos desaťročných slovenských štátnych dlhopisov síce ku koncu roka

2025 mierne klesol na približne 3,41 %, stále však zostal podstatne vyšší než v čase veľmi uvoľnenej menovej politiky pred rokom 2022.

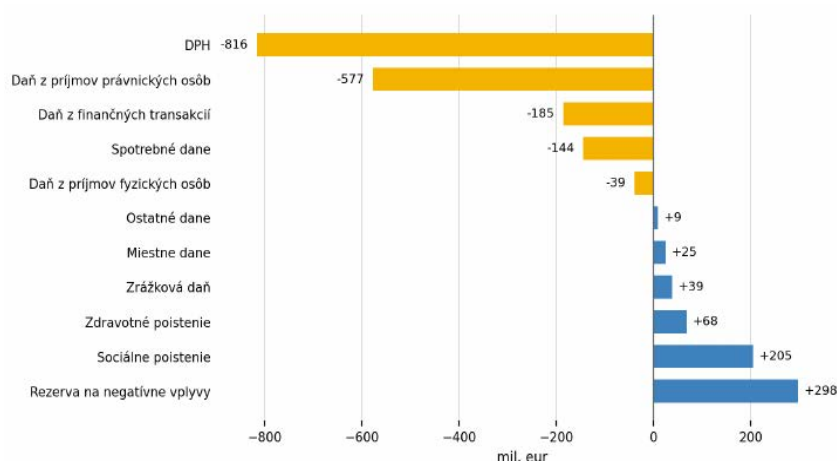
Tento policy brief hľadá odpoveď na otázku, či je zlepšenie salda v roku 2025 dostatočným posunom k udržateľnosti. Pomenúva hlavné riziká na príjmovej aj výdavkovej strane a hodnotí úlohu európskych investičných zdrojov. Všíma si pritom výsledok hospo-dárenia verejnej správy, dynamiku dlhu, odchýlky daňových a odvodových príjmov od rozpočtu, opatrenia tretej konsolidačnej vlny a implementáciu Programu Slovensko. Policy brief vychádza z publikovanej monografie Hospodársky vývoj Slovenska Zaoštroené na: štrukturálny útlm a anemický rast? (Morvay a kol., 2026).

Výsledky

Najväčšiu časť deficitu vytvorila ústredná štátna správa so schodkom 6,93 mld. eur. Miestna samospráva skončila v deficite približne 86 mil. eur, fondy sociálneho zabezpečenia naopak v prebytku 931 mil. eur. Štruktúra salda tak potvrdzuje, že jadro fiškálneho problému zostáva na úrovni ústrednej správy.

Na príjmovej strane priniesli sledované položky spolu asi o 1,12 mld. eur menej, než predpokladal schválený rozpočet. DPH zaostala o 816 mil. eur, daň z príjmov právnických osôb o 577 mil. eur, daň z finančných transakcií o 185 mil. eur a spotrebné dane o 144 mil. eur. Časť výpadku vykryl vyšší výber sociálneho a zdravotného poistenia.

Graf 1. Odchýlka vybraných príjmových položiek od schváleného rozpočtu na rok 2025 (mil. eur)

Prameň: RRZ (2026).

Z výsledkov vyplývajú dve súbežné zistenia. Konsolidačné opatrenia deficit znížili, no časť očakávaného prínosu sa nenaplnila. Rizikom zostáva aj to, že opatrenia zamerané na príjmy môžu tlmiť spotrebu a investície a moti-

vovať presun ekonomickej aktivity mimo štandardne zdaňovaných foriem podnikania.

Tabuľka 1. Kľúčové ukazovatele hospodárenia verejnej správy

Ukazovateľ	2024	2025	Medziročná zmena
Deficit verejnej správy (mld. eur)	6,96	6,09	-0,88
Deficit verejnej správy (% HDP)	5,35	4,45	-0,90 p. b.
Dlh verejnej správy (mld. eur)	77,73	83,96	+6,22
Dlh verejnej správy (% HDP)	59,70	61,39	+1,69 p. b.
Deficit ústrednej štátnej správy (mld. eur)	7,21	6,93	-0,28
Deficit miestnej samosprávy (mil. eur)	101,90	86,0	-15,9

Poznámka: Deficity sú uvedené ako kladné absolútne hodnoty. Medziročná zmena so záporným znamienkom znamená zlepšenie salda. Hodnoty sú zaokrúhlené. Prameň: ŠÚ SR, MF SR (2005) a RRZ (2026), vlastné prepočty autora.

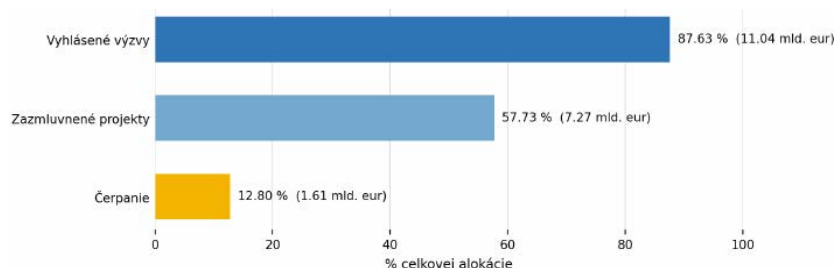
Konsolidačný mix a výhľad na rok 2026

Druhý balík opatrení, schválený v októbri 2024, stál prevažne na zvyšovaní príjmov. V septembri 2025 nasledovala tretia vlna konsolidácie s približne 22 opatreniami a deklarovaným objemom okolo 2,7 mld. eur pre rok 2026. Zahŕňa vyššiu progresivitu dane z príjmov fyzických osôb, zvýšenie zdravotných odvodov, zmeny minimálnych odvodov SZČO, vyššie zaťaženie vybraných tovarov a služieb, obmedzenie odpočtu DPH pri firemných vozidlách a úspory v štátnej správe i samospráve.

Pri takto širokom súbore opatrení je priebežné hodnotenie nevyhnutné: treba sledovať, koľko skutočne vynesú, ako sa ich bremeno rozdelí a ako zapôsobia na hospodársky rast. Riziko predstavujú najmä škrtý v kapitálových výdavkoch a v spolufinancovaní samospráv, ktoré môžu oslabiť investičný efekt európskych zdrojov.

Politika súdržnosti ako investičná protiváha

Graf 2. Implementácia Programu Slovensko k 31. 12. 2025

Prameň: MIRRI (2026).

Rozdiel medzi objemom výziev, kontrahovaním a reálnym čerpaním ukazuje, že hlavnou výzvou už nie je sprístupniť alokáciu, ale projekty zrealizovať, predložiť výdavky a preplatiť ich.

Odporúčania pre hospodársku prax

Ukotviť konsolidáciu v dôveryhodnom strednodobom rámci. Znižovanie deficitu musí byť viacročné, predvídateľné a postavené na realistických makroekonomických a daňových prognózach. Pri každom opatrení by mal byť transparentne vyčíslený čistý výnos vrátane druhotných vplyvov na rast, zamestnanosť a daňové správanie.

Posilniť výdavkovú zložku konsolidácie tak, aby neutrpeli investície. Priestor je najmä v revíziách výdavkov, v obmedzení neadresných schém, v lepšom verejnom obstarávaní, v elektronizácii procesov a v rušení duplicitných činností. Plošné škrtky v kapitálových výdavkoch či v prevádzkových zdrojoch samospráv by mali nahradiť selektívne opatrenia naviazané na výkonnosť.

Zvýšiť kvalitu výberu daní a odvodov. Výpadky pri DPH, dani z príjmov právnických osôb a dani z finančných transakcií ukazujú, že je potrebné presnejšie modelovať daňové základy, rýchlejšie vyhodnocovať nové dane a posilniť analytickú kontrolu výberu. Pri opatreniach s výraznou behaviorálnou odozvou treba vopred rátať s presunom transakcií alebo so zmenou formy financovania.

Urýchliť implementáciu Programu Slovensko. Prioritou je technická príprava projektov, stabilné pravidlá, rýchle verejné obstarávanie, dostatočné kapacity prijímateľov a plynulé refundovanie výdavkov. Osobitnú pozornosť si žiadajú územné investície: slabé vlastné zdroje obcí a samosprávnych krajov môžu čerpanie brzdiť.

Kľúčové zistenia možno zhrnúť do troch bodov:

1. Zlepšenie deficitu v roku 2025 je prítomné, ale neznamená obrat v udržiateľnosti verejných financií.

Lepšie saldo: deficit sa medziročne znížil približne o 876 mil. eur a jeho podiel na HDP klesol z 5,35 % na 4,45 %.

Rastúci dlh: súčasne sa verejný dlh zvýšil o viac než 6 mld. eur a dosiahol 61,39 % HDP. Konsolidácia preto musí pokračovať aj po roku 2026.

2. Kvalita a skladba konsolidačných opatrení sú rovnako dôležité ako ich deklarovaný objem.

Príjmové riziko: rozpočtované príjmy zaostali približne o 1,12 mld. eur, najmä pri DPH, dani z príjmov právnických osôb a dani z finančných transakcií.

Výdavková udržateľnosť: trvalé zlepšenie si vyžaduje obmedziť rast bežných výdavkov, adresnejšie cieľiť sociálne a energetické schémy a chrániť investície s vysokou spoločenskou návratnosťou.

3. Európske zdroje môžu zmierniť rastové náklady konsolidácie len vtedy, ak sa zmluvy premenia na reálne investície.

Implementačná medzera: do konca roka 2025 bolo vo výzvach sprístupnených takmer 88 % alokácie a zazmluvnených neceľných 58 %, no vyčerpaných bolo iba 12,8 %. Táto medzera oslabuje schopnosť politiky súdržnosti podporiť investície v čase fiškálnej konsolidácie.

Územný rozmer: úspech čerpania bude závisieť a bude zaviesť aj od pripravenosti miest, obcí a samosprávnych krajov. Zapojenie samospráv do úspor preto treba nastaviť tak, aby neohrozilo spolufinancovanie projektov ani poskytovanie základných verejných služieb.

Riadenie podľa výsledkov: pokrok netreba merať iba počtom výziev a zazmluvnených projektov, ale aj tempom fyzickej realizácie, príspevkom k rastu produktivity, regionálnym dopadom a kvalitou vytvorených verejných aktív.

Literatúra

MORVAY, K., BRZICA, D., CSÁPAI, Á., FRANK, K., HUDCOVSKÝ, M., HVOZDÍKOVÁ, V., JÁNOŠOVÁ, M., JECK, T., KORČEK, M., MIKLOŠOVIČ, T., ORAVEC, J., ŠIKULOVÁ, I., ŠIRAŇOVÁ, M. (2026): Hospodársky vývoj Slovenska v roku 2025: Zaoštrované: štrukturálny útlm a anemický rast?. Bratislava: Ekonomický ústav SAV, v. v. i.. ISBN 978-80-7144-364-3.

DOI: <https://doi.org/10.31577/2026.9788071443650>

MIRRI (2026): Stav implementácie k 31. 12. 2025. Dostupné na:

<<https://eurofondy.gov.sk/wp-content/uploads/2026/01/Stav-implementacie-Programu-Slovensko-k-31.12.2025.pdf>>.

MF SR (2005): Fiškálne indikátory. Dostupné na:

<<https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/ekonomicke-statistiky/fiskalne-indikatory/>>.

RRZ (2026): Balíček (konsolidačných) opatrení na rok 2026. Dostupné na:

<https://www.rrz.sk/wp-content/uploads/2025/11/KO_202504_Konsolidacia_FINAL1.pdf>.